

**“Azərbaycan Respublikasının 2014-cü il dövlət büdcəsi haqqında”
Azərbaycan Respublikasının Qanun layihəsinə Azərbaycan Respublikası
Hesablama Palatasının Rəyi**

Rəydə cari ilin ötən dövrü ərzində ölkə iqtisadiyyatına xas olan iqtisadi inkişaf meyllərinin və makroiqtisadi dayanıqlığın qorunub saxlanması, əsas makroiqtisadi göstəricilər üzrə uğurlu nəticələrin əldə olunması xüsusi vurğulanmış, son illərdə dünyada baş vermiş qlobal iqtisadi böhranın hələ də tam aradan qaldırılmadığı bir şəraitdə ölkəmizdə ÜDM istehsalında əhəmiyyətli artımın təmin edilməsi, qeyri-neft sektorunun daha sürətli və dinamik inkişaf etdirilməsinə nail olunması, iqtisadiyyata böyük həcmdə investisiyanın qoyulması, habelə onun regional və sahə strukturunun təkmilləşdirilməsi işinin uğurla davam etdirilməsi, regionların sosial-iqtisadi inkişafına təkan verən tikinti-abadlıq işlərinin daha böyük vüsət alması, büdcədən maliyyələşən idarə, müəssisə və təşkilatlarda çalışan işçilərin əmək haqlarının, habelə pensiyaların artırılması, yeni iş yerlərinin yaradılması, yoxsulluğun səviyyəsinin azaldılması və əhalinin aztəminatlı təbəqəsinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi, ölkənin müdafiə potensialının və hərbi qüdrətinin artırılması, enerji, ərzaq təhlükəsizliyinin möhkəmləndirilməsi və s. istiqamətlərdə əhəmiyyətli nəticələr müsbət göstəricilər kimi dəyərləndirilmişdir.

Qeyd edilmişdir ki, ölkənin sosial-iqtisadi həyatında qazanılan bu nailiyyətlər beynəlxalq maliyyə təşkilatları və araşdırma mərkəzləri tərəfindən də yüksək qiymətləndirilmiş, Dünya İqtisadi Forumunun hazırladığı “2013-2014-cü illərdə Qlobal Rəqabət qabiliyyətlik hesabı”na əsasən son bir il ərzində Azərbaycanın rəqabət qabiliyyəti indeksinə görə dünya sıralamasında 7 pillə irəliləyərək İtaliya, Portuqaliya, Türkiyə, Polşa kimi ölkələri qabaqlamaqla 148 dövlət arasında 39-cu yerdə qərarlaşmış, son 3 ildə isə 16 pillə irəliləyərək MDB ölkələri arasında birinci mövqeyini qoruyub saxlamışdır. Hesabatda ən yüksək göstərici makroiqtisadi sabitlik sahəsində qeyd alınmış, ölkəmiz bu göstərici üzrə 8-ci yerdə, əsas makroiqtisadi göstəricilərdən biri olan inflyasiya sahəsində isə dünya ölkələri arasında 1-ci sırada yer almış və dünyada dövlət borcunun ÜDM-ə nisbətinin ən az olduğu 13-cü ölkə Azərbaycan hesab olunmuşdur ki, bütün bunlar da təqdirəlayiq hal kimi Rəydə xüsusi vurğulanmışdır.

Rəydə qeyd olunmuşdur ki, son illərdə baş vermiş qlobal maliyyə-iqtisadi böhran nəticəsində dünya iqtisadiyyatı xeyli geriləmişdir. Onun canlandırılması prosesi qeyri-bərabər templərlə baş vermişdir ki, bu da əvvəllər müşahidə olunmuş iqtisadi dayanıqlılığın təmin etməyə imkan verməmişdir. Ona görə də beynəlxalq maliyyə institutları, habelə “Böyük 20-lik” ölkələrinin liderləri tərəfindən qısamüddətli dövrdə dünya iqtisadiyyatının inamlı, dayanıqlı və daha tarazlı inkişafını bərpa etmək üçün əsas prioritet vəzifələr kimi real iş yerlərinin sayının əhəmiyyətli dərəcədə artırılması və iqtisadi artım cəhdlərinin daha da gücləndirilməsi təklif edilmişdir. Bu məqsədlə əsas tədbirlər kimi Avropa ölkələrinin bank sektorunda və maliyyə bazarlarında islahatların gücləndirilməsi, monetar stimullaşdırıcı

tədbirlərin davam etdirilməsi, inkişaf etmiş ölkələrdə etibarlı fiskal siyasət çərçivəsində zəruri tədbirlərin daha aktiv həyata keçirilməsi, qlobal tələbin balanslaşdırılması məsələsinə yenidən baxılması, inkişaf etməkdə olan ölkələrdə iqtisadi artımın, sabitliyin və dayanıqlığın təmin edilməsinə daha təsirli dəstəyin göstərilməsi müəyyən olunmuşdur. Beləliklə, dünya ölkələri qarşısında duran əsas vəzifə qlobal maliyyə-iqtisadi böhranın tamamilə aradan qaldırılması, dünya iqtisadiyyatının tarazlı inkişafına nail olunması, habelə hazırkı dövrün reallıqları nəzərə alınmaqla qlobal idarəetmə arxitekturasında təkmilləşmələrin aparılmasıdır. Dünya iqtisadiyyatında mövcud olan qeyri-müəyyən vəziyyət nəzərə alınmaqla Beynəlxalq Valyuta Fondunun (BVF) cari ilin iyul ayında dərc etdiyi “Dünya iqtisadiyyatının inkişaf perspektivləri” bülletenində 2013-cü il üzrə qlobal iqtisadi inkişaf tempi aprel ayının müvafiq göstəricisi ilə müqayisədə 0,2 faiz bəndi azaldılmış, bu artım 2012-ci ildə əldə olunmuş faktiki göstərici səviyyəsində, başqa sözlə 3,1% müəyyən edilmişdir. BVF-nin ekspertləri tərəfindən aprel ayının proqnozları ilə müqayisədə bir sıra ölkələrdə müəyyən artımların (məsələn, Yaponiyada 0,5 faiz bəndi, Böyük Britaniyada 0,3 faiz bəndi, Kanadada 0,2 faiz bəndi) olması proqnozlaşdırılsa da, dünya iqtisadiyyatı üçün daha önəmli ölkələr üzrə azalmaların (məsələn, ABŞ-da 0,2 faiz bəndi, Çində 0,3 faiz bəndi, Braziliyada 0,5 faiz bəndi, Hindistanda 0,2 faiz bəndi) olması gözlənilir. Bu sənəddə inkişaf etmiş ölkələrdə iqtisadi artımlara çox ləng nail olunması və bunun qlobal artımın pisləşməsinə gətirib çıxarması, habelə inkişaf etməkdə olan ölkələrdə iqtisadi artıma mənfi təsir göstərən çoxlu sayda risklərin qalması ümumi azalmanın əsas səbəbləri kimi göstərilmişdir.

Rəydə təqdirəlayiq hal kimi xüsusi olaraq vurğulanmışdır ki, bu qeyri-müəyyənliklər və azalmalar fonunda ölkəmizdə aparılan düşünülmüş və məqsədyönlü aktiv iqtisadi siyasət nəticəsində makroiqtisadi sabitlik və dayanıqlıq qorunub saxlanılmış, gələcək iqtisadi inkişaf üçün güclü maliyyə təminatı yaradılmışdır. Cari ilin mart ayında ölkəmizə səfər edən BVF-nin nümayəndə heyəti tərəfindən Azərbaycan iqtisadiyyatının dünyada ən sürətlə inkişaf edən iqtisadiyyatlardan biri olması xüsusi vurğulanmış və ölkəmizdə qeyri-neft sektorunun inkişaf etdirilməsinin böyük önəm daşması qeyd edilmişdir.

Rəydə növbəti ilin “Büdcə zərfi”nə daxil olan sənədlərin, o cümlədən Azərbaycan Respublikasının 2014-cü il və gələn üç il üzrə iqtisadi və sosial inkişaf konsepsiyası və proqnoz göstəricilərinin hazırlanmasında hazırda ölkəmizdə mövcud olan çox güclü maliyyə bazası əsas kimi götürüldüyündən konsepsiyada nəzərdə tutulan proqnozların yerinə yetiriləcəyinə əminliyin olması qeyd edilmiş və vurğulanmışdır ki, Azərbaycan Respublikasının 2014-cü il və gələn üç il üzrə proqnoz göstəricilərində cari ilin sonuna ÜDM istehsalında gözlənilən 4,5%-lik artımın 2012-ci ildəki 2,2%-lik artımla müqayisədə 2,3 faiz bəndi çox olması, növbəti ildə bu artımın 5,2% səviyyəsində nəzərdə tutulmaqla daha çox olması, həmçinin 2015-2017-ci illərdə ÜDM-in artımının 5,8%-6,0% həddində nəzərdə tutulması ölkə iqtisadiyyatında dinamik inkişaf meylinin güclənəcəyini göstərməklə bərabər, eyni zamanda ortamüddətli dövr üçün nəzərdə tutulmuş

strateji məqsəd və hədəflərə nail olunacağına imkan verəcəkdir. ÜDM istehsalının mütləq əksəriyyətinin özəl bölmənin payına düşməsi və ortamüddətli perspektivdə bu payın 81,8%-83,2% həddində qərarlaşması ölkəmizin inkişaf etmiş ölkələr qrupuna daxil olması üçün möhkəm təmələ malik olduğunu göstərir. Ölkəmizin güclü maliyyə vəziyyəti gözlənilməz bütün makroiqtisadi riskləri azaltmağa imkan verir. Neft sektorundakı azalmaların əvəzi əsasən büdcə xərcləri ilə stimullaşdırılan qeyri-neft sektorunun güclü artımı hesabına ödənilir. Bu səbəbdən 2014-cü ildə qeyri-neft sektorunun artan sürətlə inkişafı hesabına ÜDM-in strukturunda müsbət dəyişikliklərin baş verməsi nəzərdə tutulmuşdur. Belə ki, 2012-ci ildə qeyri-neft sektorunun ÜDM-dəki payının neft sektorunun payından 5,4 faiz bəndi, cari ilin sonuna 16,8 faiz bəndi, növbəti ildə isə 23,0 faiz bəndi çox olması gözlənilir. Bütün bunlar, habelə 2017-ci ildə qeyri-neft sektorunun ÜDM istehsalında payının neft sektorunun payından təqribən 2,6 dəfə çox olmasının nəzərdə tutulması ölkəmizdə neft gəlirlərinin iqtisadiyyatın diversifikasiyasına yönəldilməsi siyasətinin məntiqi nəticəsi olaraq qeyri-neft sektorunun inkişafında dinamikliyin təmin olunacağına əsas amillərdən biri kimi müsbət dəyərləndirilmişdir.

Qeyd olunmuşdur ki, növbəti il üçün ölkəmizdə nəzərdə tutulan 5,2%-lik iqtisadi artım inkişaf etməkdə olan ölkələr üzrə müvafiq göstəricidən 0,2 faiz bəndi az olsa da, dünya iqtisadiyyatındakı ümumi artımdan 1,4 faiz bəndi, inkişaf etmiş ölkələr üzrə müvafiq göstəricidən 3,1 faiz bəndi, habelə MDB ölkələri üzrə göstəricidən 1,6 faiz bəndi çox olacaqdır ki, bu da əksər ölkələrdə müşahidə olunan məhdud iqtisadi artım imkanları ilə müqayisədə daha böyük əhəmiyyət kəsb edir.

Rəydə son illərdə ÜDM-in tərkibində müşahidə edilən struktur dəyişikliklərinin növbəti ildə də baş verəcəyi, yəni ÜDM-in tərkibində sənayenin xüsusi çəkisinin azalacağı, xidmətlər istehsalının payının isə artacağına nəzərdə tutulması, başqa sözlə qeyri-sənaye sahələrində müşahidə edilən müsbət dəyişikliklər inkişaf etmiş ölkələrdə ÜDM-in formalaşmış sahə strukturuna uyğunlaşma istiqamətində əhəmiyyətli nəticələr kimi təqdir edilmişdir.

Növbəti ildə iqtisadiyyata qoyulacaq ümumi investisiyanın tərkibində həm daxili, həm də xarici investisiyanın artması, ümumi investisiyanın 2013-cü ildə 43,3%-nin, növbəti ildə isə 47,5%-nin qeyri-dövlət sektoru tərəfindən qoyulması, eyni zamanda, növbəti ildə ümumi investisiyanın təxminən 68,6%-nin qeyri-neft sektoruna yönəldilməsi ölkənin investisiya imkanlarının daha da genişlənməsi və bunun hesabına digər sahələrin inkişafına müvafiq maliyyə təminatının yaradılması baxımından müsbət hal kimi xarakterizə olunmuşdur.

Rəydə iqtisadi və sosial inkişaf konsepsiyasına əsasən sosial göstəricilər üzrə də müsbət artımların əldə olunması, o cümlədən növbəti ildə əhalinin gəlirləri və xərclərinin müvafiq olaraq 6,4% və 5,7% artması, orta aylıq əmək haqqının məbləğinin cari ilin sonuna gözlənilən məbləğlə müqayisədə real artım tempinin 5,4% çox olmaqla 479,4 manat və ya 611,1 ABŞ dolları təşkil edəcəyi, növbəti ildə 3,5% səviyyəsində nəzərdə tutulan inflyasiyanın cari ilin sonuna gözlənilən

müvafiq göstəricidən 0,2 faiz bəndi çox olmasına baxmayaraq, növbəti ildə əhalinin gəlirləri və orta aylıq əmək haqqı üzrə artımların inflyasiya səviyyəsini müvafiq olaraq 2,9 faiz bəndi və 1,9 faiz bəndi üstələməsi sosial sahədə vəziyyətin davamlı olaraq daha da yaxşılaşdırılmasına imkan verən müsbət hallar kimi vurğulanmışdır.

Qeyd olunmuşdur ki, cari ilin proqnoz göstəriciləri ilə müqayisədə növbəti ildə dövlət büdcəsinin gəlirləri əvvəlki illə müqayisədə 4,0% az, xərcləri isə 1,1% çox olmaqla dövlət büdcəsi xərclərinin ilk dəfə olaraq 25,0 mlrd. ABŞ dollarından çox nəzərdə tutulması, fiskal siyasətin ümumi iqtisadiyyata aktiv dəstəyi kimi qəbul edilə bilər. Büdcənin gəlir potensialına uyğun olaraq xərcinin artırılması, ilk növbədə dövlətin sosial öhdəliklərinin dolğun yerinə yetirilməsi, həmçinin büdcə sektorunun zəruri həcmdə maliyyə vəsaiti ilə təmin olunması kimi prioritet vəzifələrlə bağlıdır. Ona görə də xərclərin səmərəliliyinin artırılması, büdcə vəsaitlərinin mövcud büdcə məhdudiyyətləri çərçivəsi gözlənilməklə dövlət siyasətinin ən vacib istiqamətlərinin reallaşdırılmasına yönəldilməsi, ictimai əhəmiyyət kəsb edən, strateji proqram və konsepsiyalarda müəyyən edilən hədəflərin, ölçülməsi mümkün olan indikatorların əldə olunması kimi məsələlərin aktuallığı daha da artır.

Rəydə proqnoz göstəriciləri üzrə dövlət büdcəsinin gəlir və xərclərinin ÜDM-dəki xüsusi çəkirlərinin son illərdə yüksək səviyyədə proqnozlaşdırılması ənənəsinin növbəti ilin büdcə layihəsində də gözlənilməsi, bununla yanaşı, proqnoz göstəricilərinə uyğun olaraq icra göstəricilərinin də yüksək olması büdcə resurslarının iqtisadi aktivliyin stimullaşdırılmasının və strateji inkişaf məqsədlərinə nail olunmasının əsas maliyyə mənbələrindən birinə çevrilməsində dövlət tərəfindən həyata keçirilən məqsədyönlü fəaliyyət kimi dəyərləndirilmişdir.

Rəydə büdcə gəlirləri üzrə qeyd olunmuşdur ki, iqtisadiyyatın neft sektoru ilə yanaşı qeyri-neft sektoru üzrə də uzunmüddətli hədəflərə istiqamətlənmiş siyasətin uğurla həyata keçirilməsi qeyri-neft sahəsini səciyyələndirən makro və mikro iqtisadi göstəricilərin artımı üçün əlverişli mühit yaratmışdır ki, bu da dövlət büdcəsinin strukturunun formalaşmasına təsirsiz ötürülməmişdir. Bu baxımdan məhz 2014-cü il üzrə nəzərdə tutulmuş dövlət büdcəsinin proqnozu, eləcə də gələn üç il üzrə iqtisadi və sosial inkişaf konsepsiyası və proqnoz göstəriciləri neft amilindən asılılığın minimuma endirilməsi istiqamətində atılan addımlar kimi xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Dövlət büdcəsinin gəlirlərinin 2014-cü il üzrə təklif olunan strukturunun proqnozlaşdırılmasında büdcə-vergi siyasəti üzrə reallaşdırılacaq tədbirlər kimi qeyri-neft gəlirlərinin qeyri-neft Ümumi Daxili Məhsulda və büdcə gəlirlərində xüsusi çəkisinin artırılması, fiziki şəxslərdən tutulan gəlir vergisi və məcburi dövlət sığorta haqları üzrə tutulma bazalarının uyğunlaşdırılması, vergi daxilolmalarının yığım əmsalının artırılması, vergi borclarının ləğv edilməsi və vergidən yayınmaların qarşısının alınması istiqamətində tədbirlərin gücləndirilməsi, respublikanın şəhər və rayonları üzrə yerli gəlir və xərclərin tarazlaşdırılması istiqamətində işlərin davam etdirilməsi və dövlət torpaqlarının

icarəyə verilməsindən əldə olunan gəlirlərin büdcəyə daxilolma əmsalının artırılması nəzərdə tutulmuşdur.

Rəydə növbəti ildə dövlət büdcəsinin gəlirlərinin 2012-ci ilin icrası ilə müqayisədə 6,4% çox, 2013-cü ilin proqnozu ilə müqayisədə isə 4,0% az, eyni zamanda, 2014-cü il üzrə dövlət büdcəsinin qeyri-neft sektorundan gəlirlərinin (neft-qaz sahəsində hasilatın pay bölgüsü sazişləri üzrə podratçı tərəflərin mənfəət vergisi, Dövlət Neft Şirkətinin xətti ilə konsolidə edilmiş vergilər və digər ödənişlər (fiziki şəxslərin gəlir vergisi istisna olmaqla), həmçinin Dövlət Neft Fondundan daxilolmalar nəzərə alınmadan) 2012-ci ilin icrası ilə müqayisədə 35,1%, 2013-cü ilin proqnozuna nisbətən isə 20,8% artımla proqnozlaşdırılması qeyd edilmiş və 2014-cü il üzrə nəzərdə tutulan dövlət büdcəsinin gəlirlərinin 2013-cü ilin proqnozu ilə müqayisədə azalmasının gəlirlərin tərkibində bilavasitə Dövlət Neft Fondundan daxilolmaların 2013-cü ilin proqnozuna nisbətən 17,7% az olması ilə əlaqədar olduğu göstərilmişdir.

Qeyd olunmuşdur ki, dövlət büdcəsinin qeyri-neft gəlirlərinin istər mütləq həcmnin, istərsə də artım tempinin növbəti ildə əhəmiyyətli dərəcədə artırılması qeyri-neft ÜDM-in strukturunda güzəştli vergi rejimi tətbiq olunan sahələrin genişləndirilməsi, o cümlədən investisiya qiymətli kağızları üzrə gəlirlərin və kənd təsərrüfatı istehsalçılarının vergidən azad olunması, eləcə də Azərbaycan Respublikası Prezidentinin müvafiq fərmanları və sərəncamları ilə yaradılmış Sumqayıt Kimya Sənaye Parkının, Bakı şəhərində Balaxanı Sənaye Parkının, eləcə də Yüksək Texnologiyalar Parkının rezidentləri üzrə uzunmüddətli vergi güzəştlərinin tətbiq olunması şəraitində proqnozlaşdırılmışdır.

Rəydə qeyd olunmuşdur ki, şəhər və rayonların ərazisində fəaliyyət göstərən və mərkəzləşmiş qaydada vergi uçotunda olan vergi ödəyicilərindən hesablanmış fiziki şəxslərin gəlir vergisi, əmlak və torpaq vergilərinin 2012-ci ildən həmin şəhər və rayonların yerli gəlirlərinə, 2013-cü ildən mənfəət vergisi istisna olmaqla bütün növ vergilərin yerli gəlirlərə aid edilməsi, növbəti ilin büdcə layihəsində isə bütün növ vergilərin 100,0% həcmində yerli gəlirlərin tərkibinə daxil edilməsi yerli gəlirlərin 2013-cü ilə nisbətən 11,9% çox, 2012-ci ilə nisbətən isə 46,1% çox proqnozlaşdırılmasına şərait yaratmışdır ki, bu da yerli gəlirlərin istər proqnozlaşdırılması, istərsə də icrası mərhələlərində ayrı-ayrı şəhər və rayonların yerli gəlirlərinin real iqtisadi duruma adekvatlıq səviyyəsinin daha da artırılmasına müsbət təsir göstərəcəkdir. Bütün bunların nəticəsində növbəti ildə dövlət büdcəsinin mərkəzləşdirilmiş xərclərindən ayrılan dotasiyanın yerli xərclərin tərkibində xüsusi çəkisinin cari illə müqayisədə azalması, habelə növbəti ildə (Sumqayıt, Şirvan şəhərləri və Abşeron rayonu ilə yanaşı), Mingəçevir şəhəri və İmişli rayonunun xərclərini özlərinin gəlirləri hesabına həyata keçirməsi nəzərdə tutulur. Bu isə regionların sosial-iqtisadi inkişafına yönəldilmiş Dövlət Proqramları üzrə həyata keçirilən konkret tədbirlərin real nəticəsi kimi dəyərləndirilmişdir.

Rəydə 2014-cü il üzrə dövlət büdcəsinin gəlirlərinin 38,6%-nin Vergilər

Nazirliyinin xətti ilə, 8,2%-nin Dövlət Gömrük Komitəsinin xətti ilə təmin olunacağı, 50,8%-nin Dövlət Neft Fondundan daxilolmalar, 2,4%-nin isə digər mənbələr hesabına formalaşacağı qeyd olunmuş və növbəti il üzrə dövlət büdcəsinin gəlirlərinin tərkibində Vergilər Nazirliyi və Dövlət Gömrük Komitəsi üzrə təmin olunan daxilolmaların xüsusi çəkilərinin artımla nəzərdə tutulması əsasən Dövlət Neft Fondundan transfertlərin mütləq həcmnin az proqnozlaşdırılması ilə izah edilmişdir.

Rəydə, həmçinin, göstərilmişdir ki, 2014-2017-ci illər üçün Azərbaycan Respublikasının vergi siyasətinin əsas istiqamətləri kimi gəlir vergisinin dərəcələri, güzəşt və azadolmaları təkmilləşdirilməklə əmək haqqının ödənilməsi sisteminin leqallaşdırılmasına nail olunması, vergi ödəyiciləri ilə vergi orqanları arasında partnyorluq münasibətlərinin genişləndirilməsi, nağdsız ödənişlərin stimullaşdırılması, vergi inzibatçılığının, vergi nəzarətinin (kameral, səyyar vergi yoxlamaları və operativ vergi nəzarəti) təkmilləşdirilməsi və elektron auditin, elektron ticarətə nəzarətin həyata keçirilməsi, ümumi bəyannamə sisteminə keçidlə bağlı tədbirlərin görülməsi, özəl vergi məsləhətçiləri və vergi ombudsmanı institutlarının yaradılması, vergi dərəcələrinin optimallaşdırılması, vergidən azadolmaların və vergi güzəştlərinin minimuma endirilməsi yolu ilə vergitutma bazasının genişləndirilməsi, vergi yükünün tədricən istehsaldan istehlaka keçirilməsi üçün təkliflərin hazırlanması, aksiz vergisi üzrə daxildə və idxalda tətbiq olunan dərəcələrin eyniləşdirilməsi, harmonizasiya məqsədilə aksizin tətbiq sahəsinin genişləndirilməsi, ƏDV-də güzəşt və imtiyazların aradan qaldırılması və onun dərəcələrinin diferensiasiyasına keçilməsinin təmin edilməsi, əmlak və torpaq vergilərinin bazasında daşınmaz əmlak vergisinin tətbiqi və tədricən bazar qiymətinə əsasən vergilərin hesablanıb tutulmasına keçidin təmin edilməsi nəzərdə tutulmuşdur ki, bu tədbirlərin tam şəkildə reallaşdırılması vergi gəlirlərinin həcmnin qısamüddətli dövrdə əhəmiyyətli dərəcədə artırılmasına səbəb ola bilər.

Rəydə daha sonra dövlət büdcəsinin gəlirləri mülkiyyət, vergi ödəyiciləri (o cümlədən İri dövlət vergi ödəyiciləri), ayrı-ayrı tədiyələr üzrə təhlil edilmiş, növbəti ildə bu proqnoz göstəricilərinin artma-azalmalarının səbəbləri araşdırılmışdır.

Göstərilmişdir ki, 2014-cü il üçün nəzərdə tutulan hüquqi şəxslərin mənfəət vergisinin, ümumilikdə istər 2012-ci ilin icrasına, istərsə də 2013-cü ilin proqnozuna nisbətən azalması məhz hasilatın pay bölgüsü sazişləri üzrə podratçı tərəflərin mənfəət vergisinin az həcmdə proqnozlaşdırılması səbəbindən baş vermişdir ki, bu da neft və qaz sektoru üzrə ümumilikdə ixrac həcmnin növbəti ildə azalacağı ilə izah edilə bilər. Hüquqi şəxslərin mənfəət vergisi (hasilatın pay bölgüsü sazişləri üzrə podratçı tərəflərin mənfəət vergisi istisna olmaqla) üzrə növbəti il üçün nəzərdə tutulmuş proqnozun yerinə yetirilməsi məqsədi ilə vergi inzibatçılığının daha da gücləndirilməsi, xüsusi ilə vergitutma məqsədləri üçün ümumi gəlirdən çıxılan xərclərin vergi qanunvericiliyinə uyğunluğunun müəyyən edilməsi üzərində vergi nəzarətinin daha da artırılması bu vergi növü üzrə borcların

dövlət büdcəsinə cəlb olunması əmsalının yüksəldilməsinə yardımçı olardı.

Dövlət büdcəsinin xərcləri üzrə Rəydə qeyd olunmuşdur ki, dövlət büdcəsi xərclərinin funksional təsnifatı üzrə 2013-cü ilin proqnoz göstəriciləri ilə müqayisədə növbəti ildə artımlar “Sosial müdafiə və sosial təminat” bölməsində 14,3%, “Ümumi dövlət xidmətləri” bölməsində 10,7%, “Məhkəmə hakimiyyəti, hüquq-mühafizə və prokurorluq” bölməsində 11,3%, “Təhsil” bölməsində 8,0%, “Kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı, balıqçılıq, ovçuluq və ətraf mühitin mühafizəsi” bölməsində 13,9%, “Mənzil və kommunal təsərrüfatı” bölməsində 14,6%, “Səhiyyə” bölməsində 8,4%, “İqtisadi fəaliyyət” bölməsində 19,0%, “Mədəniyyət, incəsənət, informasiya, bədən tərbiyəsi və digər kateqoriyalara aid edilməyən sahədə fəaliyyət” bölməsində 7,5%, “Nəqliyyat və rabitə” bölməsində 8,7%, “Yanacaq və enerji” bölməsində 46,7%, azalmalar isə “Sənaye, tikinti və faydalı qazıntılar” bölməsində 9,4%, “Əsas bölmələrə aid edilməyən xidmətlər” bölməsində isə 7,3% səviyyəsində nəzərdə tutulmuşdur ki, bunların nəticəsində dövlət büdcəsinin ümumi xərclərinin əvvəlki illə müqayisədə 1,1% artması gözlənilir. Əlavə vəsaitlər növbəti ildə ilk növbədə ölkənin müdafiə qüdrətinin daha da yaxşılaşdırılması, cari ildə dövlət büdcəsindən maliyyələşən və maliyyə yardımını alan təşkilatlarda çalışan işçilərin əməkhaqlarının və ölkə üzrə bir sıra sosial ödənişlərin artırılması, bir sıra yeni təşkilatların fəaliyyətə başlaması və ya fəaliyyətinin genişləndirilməsi, bəzi təşkilatlarda ştat sayının artması və yenidən komplektləşdirilməsi, yeni dövlət proqramlarının və fondlarının təsdiq və təsis edilməsi, əvvəlcədən dövlət büdcəsində nəzərdə tutulması mümkün olmayan tədbirlərin maliyyələşdirilməsi, bir sıra xərc normalarının orta respublika göstəricilərinə uyğunlaşdırılması və s. kimi məsələlərin həllinə yönəldiləcəkdir.

Göstərilmişdir ki, cari ildə dövlət büdcəsi xərclərinin strukturunun və tərtibi prosesinin təkmilləşdirilməsi, şəffaflığının, səmərəliliyinin və ünvanlılığının daha da artırılması, hesabatlılığın gücləndirilməsi istiqamətində bir çox tədbirlər həyata keçirilmiş və onların növbəti ildə də davam etdirilməsi, o cümlədən büdcə xərclərinin daha çox ölkənin iqtisadi inkişafına təsir edən amilə çevrilməsi, maliyyə təminatı dövlət və icmal büdcələrin vəsaiti hesabına həyata keçirilən sosial və investisiya layihələrinin, iri maliyyə tutumlu dövlət satınalmalarının iqtisadi əsaslandırılmasının optimallaşdırılması və bu istiqamətdə şəffaflığın daha da artırılması məqsədilə qabaqlayıcı tədbirlərin görülməsinin daha da sürətləndirilməsi nəzərdə tutulmuşdur. Rəydə son illərdə olduğu kimi növbəti ildə də büdcə xərclərinin strukturunda müvafiq dəyişikliklərin həyata keçirilməsinin nəzərdə tutulmasını bölmələr üzrə xərclərin ümumi dövlət büdcəsində xüsusi çəkirlərinin dünya ölkələrində qərarlaşmış nisbətlərə uyğunlaşması istiqamətində atılmış növbəti məqsədyönlü addımlar kimi dəyərləndirilmişdir.

Milli Məclisdə müzakirələr zamanı millət vəkilləri və Hesablama Palatası tərəfindən irəli sürülən bir sıra təklif və tövsiyələrin həllini tapması və ya növbəti ilin büdcə layihəsində nəzərə alınması Rəydə Palata tərəfindən yüksək dəyərləndirilmiş və qeyd olunmuşdur ki, dövlət büdcəsi layihəsinin tərtibi zamanı

konkret təkliflərin nəzərə alınması dövlət büdcəsinin əsaslılıq səviyyəsini və təsirini əhəmiyyətli dərəcədə artırmağa, ayrı-ayrı proqram və layihələrin, habelə dövlət tədbirlərinin səmərəli icrasını təmin etmək üçün maliyyə təminatını yaratmağa, regional tarazlı inkişafın əldə olunmasını sürətləndirməyə zəmin yaradır.

Təqdim edilmiş növbəti ilin büdcə layihəsində inzibati təsnifatın tərkibində əvvəlki illərdə olduğu kimi çoxlu sayda müxtəlif təyinatlı tədbirlər nəzərdə tutulması xərclərin büdcədə konkret icra strukturları ilə yanaşı ayrı-ayrı tədbirlər üzrə proqnozlaşdırılması dövlət büdcəsinin tərtibi zamanı şəffaflığın və ünvanlılığın təmin olunması, hesabatlılığın artırılması, habelə büdcə xərclərinin strukturunun daha da təkmilləşdirilməsi məqsədilə müvafiq tədbirlərin daha çevik və sürətlə həyata keçirilməsini şərtləndirən amillər kimi xüsusi vurğulanmışdır.

Rəydə idarəetmə sisteminin təkmilləşdirilməsi istiqamətində konkret hədəflərə hesablanmış siyasətin həyata keçirilməsi üçün nəzərdə tutulan ümumi dövlət xidmətləri ilə bağlı xərclərin optimal hədlərinə nail olmaq məqsədilə 2014-cü ildə dövlət büdcəsi xərclərinin 10,0%-i həcmində “Ümumi dövlət xidmətləri” bölməsi üzrə nəzərdə tutulması və bölmə üzrə nəzərdə tutulmuş vəsaitin 2012-ci ilin müvafiq göstəricisi ilə müqayisədə 69,2%, 2013-cü ilin təyinat göstəricisindən isə 10,7% çox olması ümumi dövlət xidmətləri xərclərinin müasir prinsiplər əsasında həyata keçirilməsinin reallaşmasına xidmət edən islahatları keyfiyyətə yeni mərhələdə də yüksək dinamizmlə davam etdirməyə imkan verməsi baxımından müsbət dəyərləndirilmişdir.

Qeyd olunmuşdur ki, 2014-cü ilin dövlət büdcəsi layihəsində “Təhsil” bölməsi üzrə nəzərdə tutulmuş vəsait 2012-ci ilin proqnoz göstəricisindən 9,4%, 2013-cü illə müqayisədə isə 8,0% çoxdur. Növbəti büdcə ilində investisiya xərclərindən təhsil sahəsinə yönəldilən vəsaitlər nəzərə alınmaqla təhsil xərclərinin ÜDM proqnozunda xüsusi çəkisi 3,8%, dövlət büdcəsində xüsusi çəkisi isə 11,0%, təşkil edəcəkdir. Respublikamızda təhsil xərclərinin dövlət büdcəsi xərclərində və ÜDM-də xüsusi çəkisinin dinamikasının bəzi qabaqcıl dövlətlərdəki göstəricilərə yaxınlaşması, hətta bəzi hallarda onları üstələməsi və qarşıdakı illərdə bu sahədə daha böyük irəliləyişə nail olunması imkanının mövcudluğu xüsusi vurğulanmış, Rəydə növbəti büdcə illərində nazirliklərin tabeliyində olan texniki-peşə məktəblərinin strukturuna yenidən baxılması və həmin məktəblərin bazasında müxtəlif mülkiyyət növlərinə əsaslanan yeni peşə təhsil müəssisələrinin yaradılması, sifarişli əsasda ixtisaslı kadrların hazırlanması və onların dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilməsi asılılığının minimuma endirilməsi istiqamətində zəruri tədbirlərin həyata keçirilməsi məqsədemüvafiq hesab edilmişdir.

Qeyd olunmuşdur ki, əvvəlki illərdə olduğu kimi, növbəti ildə də səhiyyə bölməsinin köməkçi bölmələri üzrə proqnozlaşdırılmış xərclərin xüsusi çəkilərində artım tempi müşahidə olunur ki, bu da öz növbəsində səhiyyə sahəsində islahatların, görüləcək tədbirlərin və yerinə yetiriləcək işlərin müvəffəqiyyətlə

aparılmasına zəmin yaradır. Bu baxımdan səhiyyənin davamlı inkişafını saxlamaq üçün zəruri tədbirlərin həyata keçirilməsi məqsədilə proqnozlaşdırılmış xərclər məqbul hesab edilmişdir. İcbari tibbi sığortanın tətbiqi məqsədilə əvvəlki illərdə dövlət büdcəsində vəsaitin nəzərdə tutulması, lakin istifadə edilməməsi, eləcə də növbəti ilin büdcə layihəsində cari il səviyyəsində xərclərin planlaşdırılması nəzərə alınaraq Palata tərəfindən icbari tibbi sığortanın tətbiqi və ayrılmış büdcə vəsaitlərindən istifadə mexanizminin işlənilib hazırlanması üçün müvafiq tədbirlərin həyata keçirilməsi Rəydə məqsədmüvafiq hesab edilmişdir.

Rəydə göstərilmişdir ki, 2014-cü ilin dövlət büdcəsi layihəsində “Mədəniyyət, incəsənət, informasiya, bədən tərbiyəsi və digər kateqoriyalara aid edilməyən sahədə fəaliyyət” bölməsi üzrə nəzərdə tutulmuş vəsait 2012-ci illə müqayisədə 22,2%, 2013-cü ilin proqnoz göstəricisi ilə müqayisədə isə 7,5% çoxdur. Hər il olduğu kimi, növbəti ilin büdcə layihəsində də mədəniyyət xərcləri üzrə artım tempinin müşahidə olunması, 2013-cü ilin müvafiq göstəricisi ilə müqayisədə bölmə üzrə nəzərdə tutulmuş xərclərin artım tempinin dövlət büdcəsi xərclərinin artım tempindən 6,4 faiz bəndi, bölmə xərclərinin 2014-cü il dövlət büdcəsinin xərclərində xüsusi çəkisinin 2013-cü ilin proqnozundan 0,1 faiz bəndi və 2012-ci ilin proqnozundan 0,2 faiz bəndi çox olmaqla 1,6% təşkil etməsi müsbət hal kimi vurğulanmışdır.

Növbəti ildə “Sosial müdafiə və sosial təminat xərcləri” bölməsi üzrə “Digər xərclər”in tərkibində vəsaitin əsas hissəsinin (87,3%-i) “Sair xərclər” maddəsi üzrə nəzərdə tutulması və bu vəsaitin 2013-cü ilin müvafiq göstəricisindən 14,7 dəfə çox olması, “Büdcə zərfi”nə daxil edilmiş məlumatların təhlilinə əsasən 2013-cü ilin sonuna qeyd olunan xərc maddəsi üzrə gözlənilən icra səviyyəsinin təqribən 90,0% olacağı nəzərə alınaraq, Rəydə vəsaitin yönəldiləcəyi tədbirlərin daha müfəssəl təqdim olunması, həmçinin sosial təminat tədbirləri çərçivəsində əlillərin sosial reabilitasiyası ilə bağlı vasitələrin alınması xərclərinin iqtisadi təsnifat üzrə “Təqaüdlər və sosial müavinətlər” bölməsində deyil, xərc istiqamətinə uyğun olan aidiyyəti bölmədə nəzərdə tutulması məqsədmüvafiq hesab edilmişdir.

Qeyd olunmuşdur ki, növbəti ildə həyata keçirilməsi nəzərdə tutulan tədbirlərin maliyyə təminatını formalaşdırmaq məqsədilə dövlət büdcəsindən müdafiə xərclərinə ayrılan vəsaitlərin həcmi ilbəil əhəmiyyətli dərəcədə artırılmaqla, büdcə xərclərində böyük məbləğdə vəsait proqnozlaşdırılmış və müdafiə xərclərinə 2014-cü il dövlət büdcəsi xərclərinin 14,0%-i həcmində vəsait nəzərdə tutulmuşdur. Eyni zamanda, vurğulanmışdır ki, 2014-cü il dövlət büdcəsinin əsaslı vəsait qoyuluşu xərclərində də müdafiə və təhlükəsizlik orqanlarına aid olan infrastrukturlar üzrə investisiya layihələri üçün müvafiq məbləğdə vəsait nəzərdə tutulmuşdur.

Rəydə göstərilmişdir ki, əvvəlki illərdə olduğu kimi, 2014-cü ildə də ölkənin hüquq-mühafizə və məhkəmə sisteminin saxlanılması, maddi-texniki təminatının gücləndirilməsi, bu sahələrdə çalışan işçilərin sosial müdafiəsinin və həyat şəraitinin yaxşılaşdırılması istiqamətində təşkilati və əməli tədbirlərin davam

etdirilməsinin maliyyə mənbəyi kimi 2014-cü ilin dövlət büdcəsi layihəsində “Məhkəmə hakimiyyəti, hüquq-mühafizə və prokurorluq” bölməsinin xərcləri üçün nəzərdə tutulmuş vəsait dövlət büdcəsində xərclərinin 6,2%-ni təşkil edir və bölmə üzrə nəzərdə tutulmuş vəsait 2012-ci və 2013-cü illərin müvafiq göstəriciləri ilə müqayisədə uyğun olaraq 28,6% və 11,3% çoxdur ki, bu da qeyd olunan tədbirlərin yerinə yetirilməsinə imkan verəcəkdir.

Vurğulanmışdır ki, ölkənin sosial-iqtisadi inkişafının təmin edilməsində və digər sahələrin inkişafında lokomotiv rolunu oynayan iqtisadiyyatın real sektoruna, o cümlədən, yanacaq və enerji, sənaye və tikinti, nəqliyyat və rabitə, mənzil və kommunal təsərrüfatı, kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı, balıqçılıq, ovçuluq və ətraf mühitin mühafizəsi sahələrinə (investisiya xərcləri istisna olmaqla) 2014-cü ilin dövlət büdcəsində nəzərdə tutulmuş vəsait 2013-cü illə müqayisədə 13,7% çoxdur. Bu xərclərin ÜDM-də xüsusi çəkisi 2,0%, ümumi büdcə xərclərində xüsusi çəkisi isə 5,8% təşkil edəcəkdir ki, bu da 2013-cü illə müqayisədə müvafiq olaraq 0,2 və 0,6 faiz bəndi çoxdur. 2014-cü ildə iqtisadi fəaliyyətlə bağlı xərclərin (investisiya xərcləri nəzərə alınmaqla) ümumi büdcə xərclərində xüsusi çəkisi 37,0%, ÜDM-də xüsusi çəkisi isə 12,7% təşkil edəcək, habelə bu xərclərin ÜDM-də xüsusi çəkisi son illərdə bəzi Avropa dövlətlərinin müvafiq göstəricilərinə yaxınlaşmaqdadır. Büdcə xərclərinin böyük hissəsinin iqtisadiyyatın real sektoruna və investisiyaya yönəldilməsi dövlət büdcəsinin iqtisadi inkişafın (o cümlədən regional inkişafın) və məşğulluğun təmin edilməsində, ölkənin tədiyyə balansının tarazlaşdırılmasında, texnoloji parkın yenilənməsində, həmçinin ÜDM-in, milli gəlirin və büdcə gəlirlərinin formalaşmasında rolunu daha da artırır. İqtisadiyyatın real sektoruna və investisiyaya yönəldilən vəsaitlərin xüsusi çəkisinin yüksək olması büdcə layihəsinin sosialyönümlü olmaqla yanaşı, həm də inkişafyönümlü olmasını xarakterizə edən cəhətlərdəndir ki, bu da 2014-cü il dövlət büdcəsinin layihəsində ölkədə su və kanalizasiya xətlərinin çəkilişi, qazlaşma prosesinin sürətləndirilməsi üçün bu sahələrdə vəsait qoyuluşunun artırılması, şəhər, rayon və qəsəbə mərkəzlərində abadlıq və quruculuq işlərinin genişləndirilməsi, kəndlərarası yolların tikintisi və yenidən qurulması, sosial təyinatlı layihələr üzrə obyektlərin tikintisi, əsaslı təmiri və yenidən qurulması üçün vəsaitin ayrılması, kənd təsərrüfatı sahəsinə, ekoloji vəziyyətin yaxşılaşdırılmasına maliyyə vəsaitinin artırılması və digər məsələlərin həlli üzrə nəzərdə tutulmuş məqsədlərdən irəli gəlir.

Rəydə “Mənzil və kommunal təsərrüfatı” bölməsi üzrə xərclərin dövlət büdcəsinin ümumi xərclərində xüsusi çəkisinin cari ildəki 2,0%-dən 2,3%-ə, ÜDM-də xüsusi çəkisi isə cari ildəki 0,7%-dən 0,8%-ə qədər artması, son dövrlərdə “Mənzil və kommunal təsərrüfatı” bölməsindən və digər mənbələrdən bu sahənin maliyyələşdirilməsinə yönəldilən vəsaitlərin həcmünün mütəmadi olaraq artırılması və hazırda dövlət büdcəsinin ümumi xərclərindəki xüsusi çəkisinin inkişaf etmiş ölkələrin müvafiq göstəricilərinə uyğun olması, bunun da ölkənin mənzil-kommunal təsərrüfatının inkişafı, mənzil fondunun istismarı və saxlanması səviyyəsinin yüksəldilməsi məqsədilə mənzil siyasətinin, həmçinin istehlakçıların

fasiləsiz və keyfiyyətli kommunal xidmətlərlə təminatı məqsədilə kommunal təsərrüfatının ayrı-ayrı sahələri üzrə həyata keçirilən siyasətin əsas prioritetlərinin mərhələ-mərhələ reallaşdırılması və növbəti illərdə də davam etdirilməsinə şərait yaradan amillər kimi qeyd olunmuşdur.

Göstərilmişdir ki, 2014-cü ilin dövlət büdcəsi layihəsində “Kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı, balıqçılıq, ovçuluq və ətraf mühitin mühafizəsi” bölməsi üzrə nəzərdə tutulan vəsaitin 95,2%-i “Kənd təsərrüfatı”, 2,1%-i “Meşə təsərrüfatı”, 0,5%-i “Balıqçılıq və ovçuluq”, 0,8%-i “Ətraf mühitin mühafizəsi”, 1,4%-i “Hidrometeorologiya tədbirləri” köməkçi bölmələri üzrə proqnozlaşdırılmışdır. Ölkənin ərzaq təhlükəsizliyini təmin etmək məqsədilə aqrar sektorun inkişaf etdirilməsi, aqrar sahənin davamlı inkişafının dəstəklənməsi, o cümlədən onun maliyyə təminatı sahəsində nəzərdə tutulan tədbirlər (beynəlxalq təcrübəyə uyğun aqrar sektorun intensiv və səmərəli inkişafının stimullaşdırılması üçün dövlət dəstəyi tədbirlərinin davam etdirilməsi ekoloji təmiz kənd təsərrüfatı və ərzaq məhsullarının istehsalının stimullaşdırılması, kənd təsərrüfatının maddi-texniki təminatını yaxşılaşdırmaq üçün lizinqlə məşğul olan qurumların fəaliyyətinin genişləndirilməsi, aqrar sahədə vergi siyasətinin sahibkarlığın inkişafına və ərzaq bazarında məhsul bolluğu yaradılmasına istiqamətləndirilməsi və s.) növbəti illərdə də davam etdiriləcəkdir ki, bu da Rəydə məqbul tədbirlər kimi təqdir edilmişdir.

Dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu xərcləri üzrə Rəydə qeyd olunmuşdur ki, büdcə layihəsində investisiya xərcləri üzrə nəzərdə tutulan vəsaitlər əsasən başa çatdırılmaqda olan layihələr üzrə proqnozlaşdırılmışdır ki, bu da, həmin istiqamət üzrə xərclərin səmərəliliyinin yüksəldilməsinə xidmət edəcəkdir.

Göstərilmişdir ki, nəqliyyat və rabitə xərclərinin cari ilə nisbətən 8,7% artmasının əsas səbəbi “Nəqliyyat” köməkçi bölməsində Bakı Metropoliteninə ayrılan vəsaitlərin 2013-cü ilə nisbətən 23,2%, yeni yaradılanı Dövlət Dəniz Administrasiyasına ayrılan vəsaitin layihəyə daxil edilməsi hesabına artımı, habelə “Rabitə” köməkçi bölməsində yeni “Rabitə, informasiya, kommunikasiya sahələrində islahatların aparılması və digər tədbirlər ilə bağlı xərclər”ə əlavə vəsaitin büdcə layihəsinə daxil edilməsi hesabına Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyinə ayrılacaq vəsaitlərin 8,3%, “Azərkosmos” ASC-yə ayrılacaq vəsaitlərin 5,1% artırılması ilə əlaqədardır.

Qeyd olunmuşdur ki, 2014-cü ilin dövlət büdcəsi layihəsində “İqtisadi fəaliyyət” bölməsini əvvəlki ildən fərqləndirən cəhət ondan ibarətdir ki, layihədə “İqtisadi və kommertiya fəaliyyəti” köməkçi bölməsində yeni xərcin (Azərbaycan Respublikası Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyinin tabeliyində İnformasiya Texnologiyalarının İnkişafı Dövlət Fonduna) və “İqtisadi fəaliyyətin digər sahələri” köməkçi bölməsində yeni xərcin (“Xüsusi iqtisadi zonaların və texnoparkların idarə edilməsi ilə bağlı xərclər) nəzərdə tutulmasıdır. Aqrar sektorun inkişafına Kənd Təsərrüfatı Kreditləri üzrə Dövlət Agentliyi ilə yanaşı digər kredit təşkilatları tərəfindən vəsaitlərin əsasən böyük həcmli kreditlərin

verilməsinə yönəldilməsini nəzərə alaraq Palata Agentliyin vəsaitləri hesabına mikro, kiçik və orta həcmli layihələrin də maliyyələşdirilməsinə prioritetliyin verilməsi kimi məsələlərin həllini tapmasını Rəydə məqsədmüvafiq hesab etmişdir.

Rəydə 2014-cü ildə “Əsas bölmələrə aid edilməyən xidmətlər” bölməsi üzrə nəzərdə tutulan vəsaitin 7,3% azalması, ayrı-ayrı köməkçi bölmələrdə olan xərclərin azaldılması səbəbindən deyil (demək olar ki, bütün xərc istiqamətləri üzrə artım planlaşdırılıb) “Əsas bölmələrə aid olmayan sair xərclər” köməkçi bölməsində 2013-cü ildə “Keçmiş SSRİ Əmanət Bankının Azərbaycan üzrə əmanətçilərə ödəmələrlə bağlı xərclər”ə 500000,0 min manatın ayrılması və əmanətçilərə verilən ödəmələrin başa çatdırılması ilə əlaqədar olaraq, 2014-cü ilin büdcə layihəsində bu məqsədə vəsaitin nəzərdə tutulmaması ilə bağlıdır.

Dövlət borcuna və öhdəliklərinə xidmət edilməsi ilə bağlı xərclər üzrə qeyd edilmişdir ki, növbəti ildə xarici dövlət borcu üzrə ödənişlər ümumi dövlət borcuna xidmətlə bağlı xərclərin 89,3%-ni təşkil edir ki, bunun da 70,7%-nin əsas borc üzrə ödənişlərə yönəldilməsi nəzərdə tutulmuşdur. Əsas borc üzrə ödənişlərin xüsusi çəkisinin çox nəzərdə tutulması iqtisadiyyatın cari və davamlı inkişaf tempinin yüksək olması ilə əlaqədar olaraq ölkəmizin artıq güzəştli kredit almaq hüququnu verən şərtlərdən kənar qalması və bu səbəbdən də Dünya Bankı qrupuna daxil olan Beynəlxalq İnkişaf Assosiasiyası ilə bağlanmış kredit sazişləri üzrə ödəniş qrafiklərinin dəyişdirilməsi borcların daha tez qaytarılması üçün maliyyə təminatının yaradılması zərurətini yaratmışdır.

Qeyd olunmuşdur ki, növbəti ildə dövlət büdcəsi kəsinin ÜDM-də xüsusi çəkisinin 2,9% olması nəzərdə tutulmuşdur ki, bu da beynəlxalq təcrübədə müəyyən edilmiş həddə (3,0%) uyğun olmaqla bərabər, faktiki icra üzrə həmin göstəricinin dövlət büdcəsinin adətən kəsirlə yerinə yetirilməməsi, gəlirlər üzrə müəyyən edilmiş proqnozların artıqlaması ilə icra olunması səbəbindən daha az olacağını deməyə əsas verir.

Bütövlükdə, yuxarıda qeyd olunan araşdırmaların və analitik təhlillərin nəticələrini ümumiləşdirməklə Hesablama Palatası Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə təqdim edilmiş “Azərbaycan Respublikasının 2014-cü il dövlət büdcəsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanun layihəsinin “Büdcə sistemi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa və digər qanunvericilik aktlarının tələblərinə uyğun hazırlandığını və təqdim edildiyini nəzərə alaraq Qanun layihəsinin Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisində müzakirə olunmasını tövsiyə etmişdir.